

комитети, или най-малкото временно са делигирани като представители на общото събрание и трите представлявани пък от Левски. Дори и второто смятаме, че е достатъчно, за да се признае едно по-особена, ако не ръководна роля на Карловския комитет като средищен център на комитетите от района - има данни за доста комитети в чисто български селища в близост до Карлово като Сопот, Калофер, Дъбене, Войнягово, Песнопой, Бегунци и др.²⁰

За съжаление какво става с Карловския комитет по-нататък не знаем. По-късно, през същата 1872 г. Сливенския и Старозагорския комитети Васил Левски преобразува в окръжни центрове. За Карлово не става дума никъде в известните досега документални източници. Интересно е, че Карлово и прилежащите му частни революционни комитети от района не влизат в периметъра на съседните окръжни революционни центрове. Но трябва да се има предвид, че тогава Левски тепърва поставя началото на окръжните революционни комитети. И ако липсват документи за това Карловският комитет да е преобразуван в окръжен, то смятаме, че няма да е пресилено, ако допуснем едно намерение на Левски - неосъществено - за превръщането на Карлово в такова средище. Макар че някои историци не приемат като подкрепление на това предположение, ние смятаме, че има основание да се вземе предвид и въпроса със знамето ушито по поръка на Васил Левски, върху което ясно личи надпис „Карловски окръгъ“. Трудно е да се прави категоричен извод, особено при липсата на други данни за подобни знамена на потвърдени документално революционни окръзи от 1872 г. Но все пак логично е да се направи връзка между по-горе изложените факти за ролята на Карловския комитет в началния период на изграждане на ВРО и по-нататък, изключително важния протокол от Общото събрание, териториалния обхват на съседните окръжни центрове, наличието на Карловското знаме със съответните надписи, което говори поне за ролята на Карловския комитет като средищен за останалите местни и частни революционни комитети в неговия район, след като той не е включен в някои от създадените окръжни комитети документално установени.

Дано имаме щастието в бъдеще да се открият нови документи, които да хвърлят светлина върху тези дискуссионни сега въпроси.

1. **Унджиев, Ив.**, Васил Левски, С., 1947; 2. **Унджиев, Ив.**, Карлово. История на града до Освобождението, С., 1962; 3. **Караиванов, П.**, Васил Левски в спомените на Васил Караиванов, С., 1987; **Станев, Г.**, Спомени за Левски, в. „Мир“, бр. 7695, 19.II.1926; 4. **Богоров, Ив.**, Няколко гена разходка по българските места, Букурещ, 1968, с. 21; 5. ГИМ-Карлово, инв. № 1507; 6. **Тодоров, Н.**, Балканският град XV-XIX в., С., 1972; **Косев, К.**, За капиталистическото развитие на българските земи през 60-те и 70-те години на XIX в., С., 1968; **Христов, Хр.**, Българските общини през Възраждането, С., 1973; **Унджиев, Ив.**, Карлово, С., 1962; 7. ЦДИА, ф. 173, о. 1, а.е. 528, л. 55-57; 8. **Мажракова-Чавдарова, О.**, Васил Левски, Георги Раковски и българската емиграция през 1866 г., Сб. Васил Левски 1837-1987. Изследвания, С., 1987, с. 103-104. В контекста на целите бележки считаме, че става дума за комитет, основан от Генадий и Левски и го отнасяме във времето на учителствуването му във Войнягово 1864-1866 г. преди да напусне внезапно селото; 9. **Караиванов, П.**, цит. съч. с. 122; 10. **Павловска, Цв.**, За началото на ВРО, Военноисторически сборник, кн. 6, 1986, с. 37-38; 11. **Станев, Г.**, Цит. съч.; 12. **Караиванов, П.**, Цит. съч. с. 235; 13. **Унджиев, Ив.**, Васил Левски, С., 1993, с. 174; 14. **Павловска, Цв.**, Васил Левски и Вътрешната революционна организация, С., 1983, с. 108; 15. **Караиванов, П.**, Цит. съч. с. 127-129; 16. Архив на Найден Геров, кн. 1, С., 1911, № 472, с. 296; 17. Опит за реконструкция на съдържанието прави **Павловска, Цв.**, Васил Левски и Вътрешната..., с. 119; 18. Пак там, с. 139-140; 19. **Страшимиров, Д. Т.**, Васил Левски. Живот, дела, извори, С., 1929, с. 544-545; 20. Пак там, с. 306-307.